

LATVIJAS JAUNIEŠU SPORTOŠANAS PARADUMI

Kvantitatīvas aptaujas rezultāti

2014.gada februāris

Latvijas jauniešu sportošanas paradumi

©TNS 2014

Saturs

1

KOPSAVILKUMS 03

2

LATVIJAS JAUNIEŠU BRĪVĀ LAIKA
PAVADĪŠANAS VEIDI 08

3

LATVIJAS JAUNIEŠU SPORTOŠANAS
PARADUMI 10

4

INFORMĀCIJA PAR SPORTOŠANAS
IESPĒJĀM 18

5

SKOLAS SPORTA STUNDU
APMEKLĒJUMS UN VĒRTĒJUMS 21

6

PĒTĪJUMA APRAKSTS 24

7

IZLASES STRUKTŪRA 27

1

KOPSAVILKUMS

Latvijas jauniešu sportošanas paradumi

©TNS 2014

Kopsavilkums 1/4

LATVIJAS JAUNIEŠU SPORTOŠANAS PARADUMI

- Aptaujā iegūtie rezultāti liecina, ka **Latvijas jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem savu brīvo laiku pavada gan pasīvi** (pie datora (64%), TV (40%), lasot (30%) u.c.), **gan aktīvi** (sportojot (53%), apmeklējot deju nodarbības (13%) u.c.).

- Jāsecina, ka **sports un fiziskās aktivitātes* ieņem nozīmīgu vietu jauniešu brīvā laika pavadīšanā**: lielākā daļa (67%) jauniešu norādījuši, ka ar fiziskajām aktivitātēm nodarbojas *bieži* (vairākas reizes nedēļā, tai skaitā 35% – vismaz 4 reizes nedēļā). Salīdzinoši biežāk fiziskās aktivitātes vairākas reizes nedēļā veic vīrieši, jaunieši vecumā no 13 līdz 18 gadiem, kā arī jaunieši, kuri apmeklē organizētas sporta nodarbības (kuras vada treneris vai sporta skolotājs).

Vidēji bieži (reizi nedēļā vai 2-3 reizes mēnesī) ar fiziskajām aktivitātēm nodarbojas 17% jauniešu un līdzīgs īpatsvars (16%) – *reti* (1 reizi mēnesī, un retāk) vai *nekad*. *Vidēji biežo* un *reto* sportotāju vidū salīdzinoši biežāk ir sievietes, jaunieši vecumā no 22 līdz 25 gadiem, kā arī jaunieši, kuri sporto paši, neapmeklējot organizētas nodarbības ar treneri vai sporta skolotāju. Jāatzīmē, ka tie, kuri sporto *vidēji bieži*, caurmērā vairāk lasa vai skatās TV, kamēr *retie* sportotāji salīdzinoši vairāk laika pavada pie datora.

- **Vairāk kā puse (57%) jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem**, kuri vismaz dažas reizes gadā veic fiziskās aktivitātes, **sporto īpaši organizētās nodarbībās/ursos/ pulciņos, kurus vada treneris vai sporta skolotājs**. Organizētas nodarbības salīdzinoši biežāk apmeklē jaunieši vecumā no 13 līdz 18 gadiem, kuri tikai mācās (nesavieno mācības/ studijas ar darbu). Viņu vidū salīdzinoši biežāk ir tieši *biežie* sportotāji (kuri sporto vairākas reizes nedēļā). Jāatzīmē, ka praktiski visi (93%), kuri apmeklē organizētas sporta nodarbības, brīvajā laikā sporto arī paši (bez trenera vai sporta skolotāja).

43% jauniešu fiziskās aktivitātes veic paši, neapmeklējot organizētas nodarbības ar treneri. Viņu vidū salīdzinoši biežāk ir jaunieši vecumā no 22 līdz 25 gadiem, kā arī jaunieši, kuri sporto *vidēji bieži* vai *reti*.

* Šajā aptaujā ar fiziskām aktivitātēm tiek saprastas aktivitātes, kas tiek veiktas vairāk kā 30 minūtes un izraisa elpošanas paātrināšanos vai svīšanu.

Kopsavilkums 2/4

- Skriešana/ vieglatlētika (43%), braukšana ar velosipēdu (42%), garākas pastaigas (38%), volejbols (35%), peldēšana (33%), slidošana (31%), aerobika/ fitness (26%), basketbols (26%) un futbols (25%) ir biežāk norādītie fiziskās aktivitātes/ sporta veidi, ar kuriem jaunieši, kuri vismaz dažas reizes gadā veic fiziskās aktivitātes, nodarbojušies pēdējo 12 mēnešu laikā. Jāatzīmē, ka no netradicionālākiem sporta veidiem salīdzinoši biežāk nosaukta ielu vingrošana (9%).
- Lielākā daļa (64%) jauniešu vecumā no 13 līdz 25 gadiem norādījuši, ka aktīvi savu brīvo laiku kopā ar saviem ģimenes locekļiem viņi pavada reti vai nekad (reti – 39%; nekad – 25%). **Bieži kopīgas aktivitātes ar ģimeni veic katrs desmitais jaunietis (12%).** Vērojama sakarība, ka gados jaunāki aptaujas dalībnieki salīdzinoši biežāk aktīvi pavada brīvo laiku kopā ar ģimenes locekļiem.
- **Vairāk kā puse (55%) jauniešu** vecumā no 13 līdz 25 gadiem **norādījuši, ka piedalās savas vai citu pilsētu organizētos sporta pasākumos, tai skaitā 41% jauniešu piedalās gan kā dalībnieki, gan kā līdzjutēji.** Raksturīgi, ka dalībnieki pilsētu sporta pasākumos vidēji biežāk ir tieši sportiski aktīvie jaunieši, kuri brīvajā laikā bieži veic fiziskās aktivitātes.
- Kopumā ņemot, vairākums jauniešu seko līdzī informācijai par iespējām nodarboties ar fiziskajām aktivitātēm – 22% to dara regulāri, 57% – dažreiz. **Katrs piektais (21%) jaunietis vecumā no 13 līdz 25 gadiem atzīst, ka neseko līdzī informācijai par iespējām sportot.** Regulāri sekotāji sporta aktualitātēm un iespējām caurmērā vairāk ir *biežie* sportotāji, vīrieši, kā arī jaunieši, kuri apmeklē organizētas sporta nodarbības (kuras vada treneris vai sporta skolotājs).
- **Vēlme rūpēties par savu izskatu un veselību, kā arī iespēja gūt patīkamas emocijas ir galvenie iemesli, kāpēc jaunieši nodarbojas ar sportu.** Tas liecina, ka jaunieši apzinās sportošanas pozitīvo ietekmi uz fizisko veselību, kas attiecīgi sasauca arī ar viņu emocionālo labsajūtu – sajūtu, ka veikt fiziskās aktivitātes nozīmē labi pavadītu laiku. Tie jaunieši, kuri veic fiziskās aktivitātes, ir motivēti to darīt. Fiziskās aktivitātes, visticamāk, viņiem ir kļuvušas par ieradumu, jo dzinulis no malas ir mazāk ietekmējošs faktors nodarboties ar fiziskajām aktivitātēm (ārsta, skolotāja ieteikums kā iemesls veikt fiziskās aktivitātes ir norādīts ievērojami retāk).

Kopsavilkums 3/4

- **Motivācijas trūkums vai neuzņēmība ir uzskatāms par galveno šķērslī, kas jauniešus kavē sportot vai veikt fiziskās aktivitātes.** Tie jaunieši, kuri ar sportu nodarbojas *reti* (retāk kā reizi mēnesī) vai *nekad*, visbiežāk atzīst, ka viņiem ir slinkums, nav laika vai nav kompānijas.

Salīdzinoši visretāk kā šķēršļi fizisko aktivitāšu veikšanai ir norādīti: slimība/ trauma, informācijas trūkums par sportošanas iespējām vai tas, ka savā dzīvesvietā/ tuvākajā apkārtnē nav iespējas nodarboties ar sev vēlamu sporta veidu.

Šo jauniešu vidū, kuri ar sportu nodarbojas *reti* vai *nekad*, salīdzinoši vairāk ir arī tādu, kas neseko līdzi informācijai par iespējām sportot.

Var secināt, ka komunikācijā ar jauniešiem primārais uzdevums ir veicināt sportošanas un fizisko aktivitāšu veikšanas nozīmi jauniešu acīs: fizisko aktivitāšu labvēlīgo ietekmi uz ķermeni, iespēju būt kopā ar vienaudžiem, gūt patīkamas emocijas utml. Būtiski ir pakāpeniski radīt jauniešos (jo īpaši vecumā virs 18 gadiem) iekšēju motivāciju meklēt un atrast laiku un iespējas nodarboties ar fiziskajām aktivitātēm. Mazāk svarīgi ir viņus informēt par sportošanas iespējām (par to, kur sportot).

- Aptaujas rezultāti liecina, **ka galvenokārt informāciju par iespējām sportot un nodarboties ar fiziskajām aktivitātēm jaunieši saņem caur neformāliem kanāliem – no draugiem.** Tieši sportiski aktīvie vienaudži varētu būt efektīvs komunikācijas kanāls un paraugs, lai iesaistītu citus jauniešus sportiskajās aktivitātēs.
- Kopumā iegūtie rezultāti ļauj secināt, ka fizisko aktivitāšu veikšanas paradumi atšķiras dažādās vecuma grupās – jaunieši vecumā no 13 līdz 18 gadiem ir aktīvāki, kamēr fizisko aktivitāšu kritums vērojams grupā no 19 līdz 25 gadiem, kas, iespējams, skaidrojams ar pārmaiņām jauniešu dzīvē kopumā un attiecīgi arī ar laika sadalījuma izmaiņām – skolas beigšana, studiju sākums, darba gaitu uzsākšana, dzīvesvietas maiņa utml. Līdz ar to, plānojot komunikācijas aktivitātes, ir svarīgi ņemt vērā šīs vecuma grupu atšķirības.

Kopsavilkums 4/4

SKOLAS SPORTA STUNDU APMEKLĒJUMS

- Dati liecina, ka lielākā daļa (76%) jauniešu, kuri mācās pamatskolā, vidusskolā, ģimnāzijā, arodskolā, arodvidusskolā vai tehnikumā, apmeklē praktiski visas skolas sporta stundas vai lielāko daļu no tām. Vērojama sakarība, ka tie jaunieši, kuri apmeklē gandrīz visas sporta stundas skolā, ir arī aktīvāki sportotāji brīvajā laikā. Puse no tiem, kuri daļu sporta stundu nav apmeklējuši, to nav darījuši slimības/traumas/invaliditātes dēļ. Tomēr jaunieši norāda arī citus iemeslus, kāpēc viņi apzināti kavē skolas sporta stundas (sporta stundas ir garlaicīgas, nepatīk sporta skolotājs, grūtības izpildīt skolotāja prasības vai normatīvus u.c.).

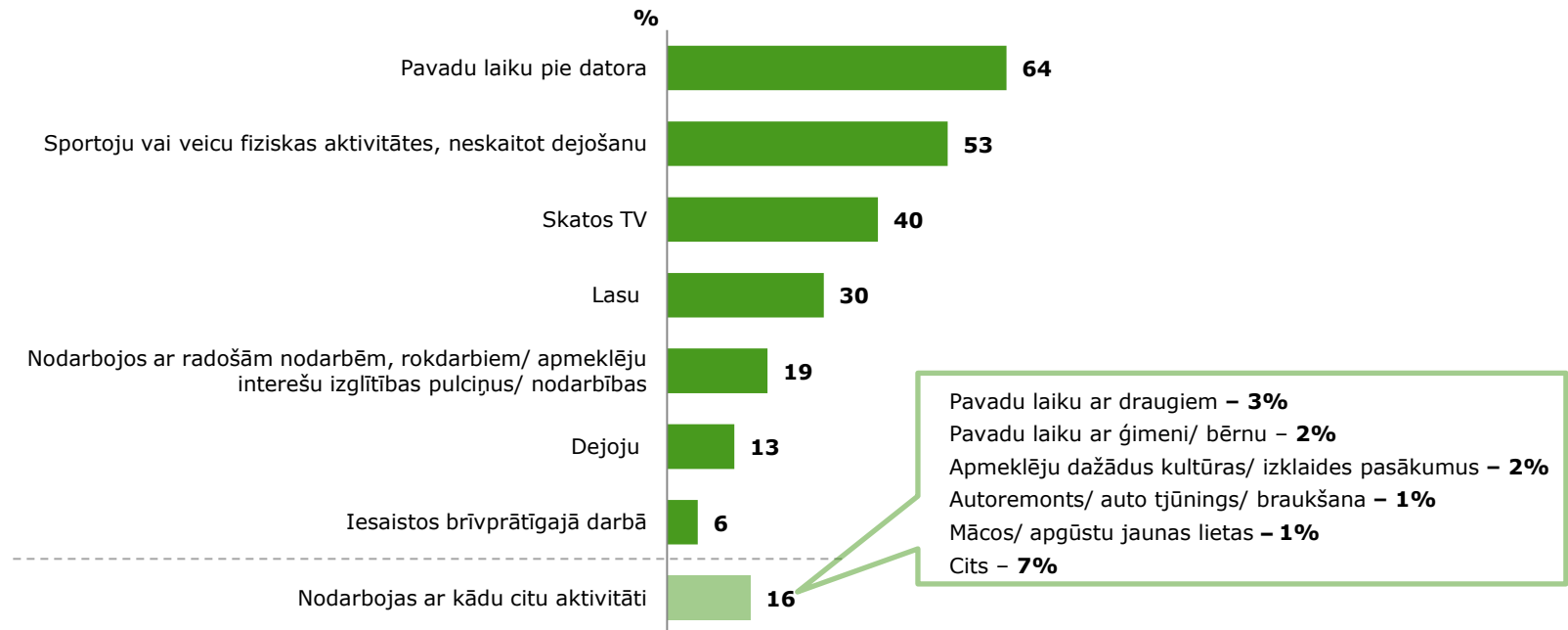
2

LATVIJAS JAUNIEŠU BRĪVĀ LAIKA PAVADĪŠANAS VEIDI

Latvijas jauniešu brīvā laika pavadīšanas veidi

Kā Tu parasti pavadi savu brīvo laiku (ārpus mācībām, darba)?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

Bāze: Visi respondenti, n=820

3

LATVIJAS JAUNIEŠU SPORTOŠANAS PARADUMI

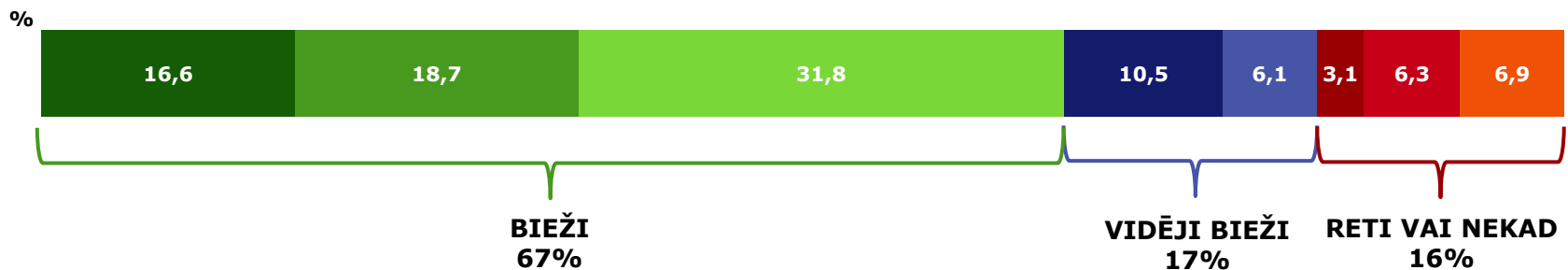

Fizisko aktivitāšu veikšanas biežums 1/2

Cik bieži Tu veic fiziskās aktivitātes brīvajā laikā (ārpus mācībām, darba)?

Fiziskās aktivitātes ir aktivitātes, kas tiek veiktas vairāk kā 30 minūtes un izraisa elpošanas paātrināšanos vai svišanu. Lūdzu, NENEM vērā obligātās sporta stundas mācību iestādē.

■ Katru dienu ■ 4 - 6 reizes nedēļā ■ 2 - 3 reizes nedēļā ■ 1 reizi nedēļā ■ 2 - 3 reizes mēnesī ■ 1 reizi mēnesī ■ Dažas reizes gadā ■ Retāk vai nekad

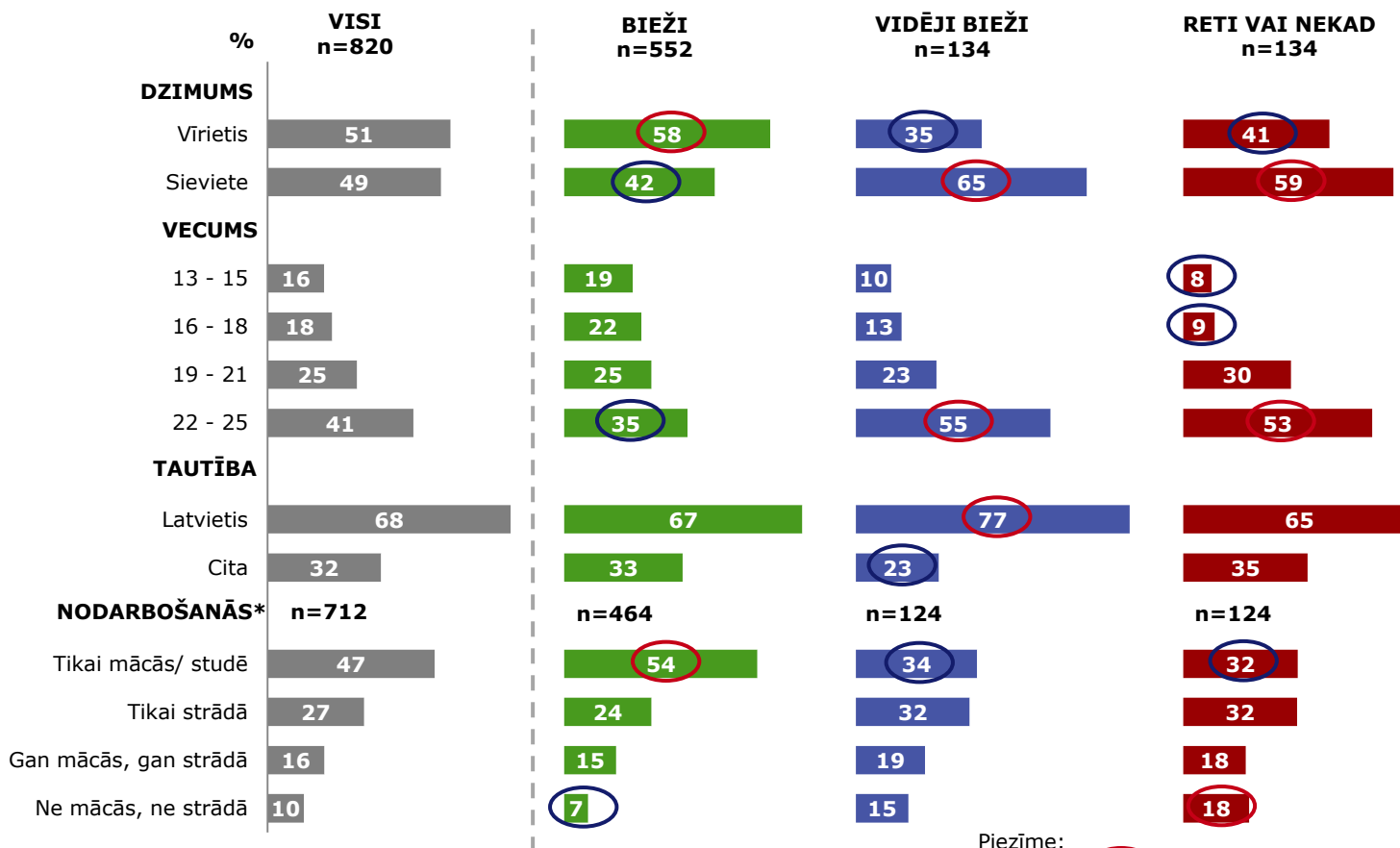

Bāze: Visi respondenti, n=820

Fizisko aktivitāšu veikšanas biežums 2/2

Cik bieži Tu veic fiziskās aktivitātes brīvajā laikā (ārpus mācībām, darba)?

Fiziskās aktivitātes ir aktivitātes, kas tiek veiktas vairāk kā 30 minūtes un izraisa elpošanas paātrināšanos vai svīšanu. Lūdzu, NEŅEM vērā obligātās sporta stundas mācību iestādē.

Piezīme:

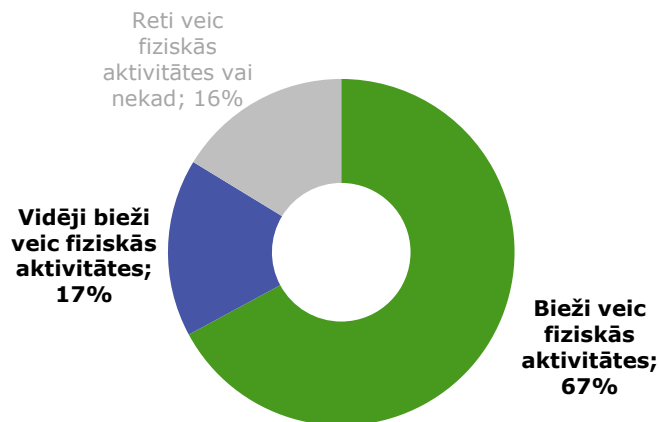
- -statistiski nozīmīgi lielāks nekā izlasē kopumā
- -statistiski nozīmīgi mazāks nekā izlasē kopumā

Bāze: Visi respondenti, sk. "n" grafikā

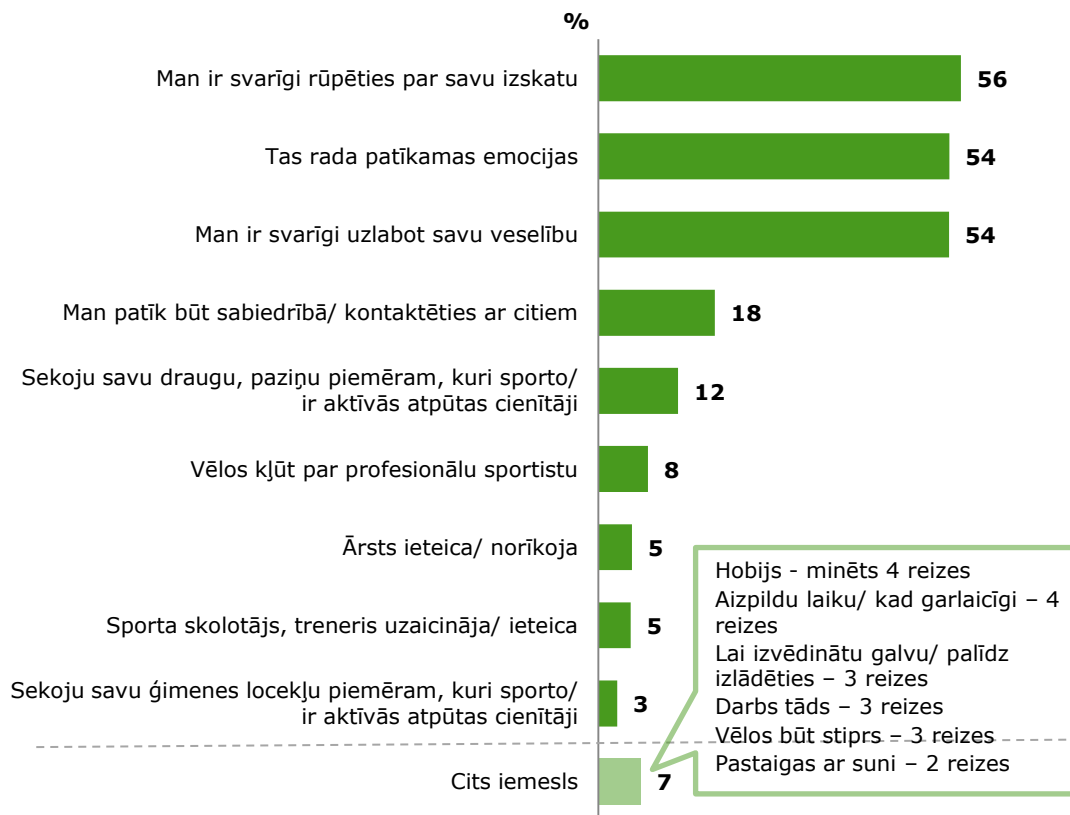
* Bāze: respondenti vecumā no 15 līdz 25 gadiem, sk. "n" grafikā

Iemesli, kāpēc jaunieši veic fiziskās aktivitātes

Kāpēc Tu brīvajā laikā nodarbojies ar fiziskām aktivitātēm?

Bāze: Visi respondenti, n=820

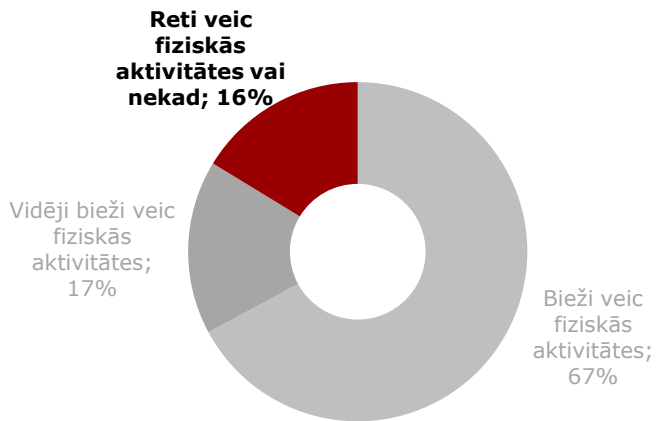

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

Bāze: Respondenti, kuri fiziskās aktivitātes brīvajā laikā veic bieži vai vidēji bieži, n=686

Iemesli, kāpēc jaunieši fiziskās aktivitātes veic reti vai nemaz

Kāpēc Tu brīvajā laikā reti nodarbojies ar fiziskajām aktivitātēm vai arī nenodarbojies nemaz?

Bāze: Visi respondenti, n=820

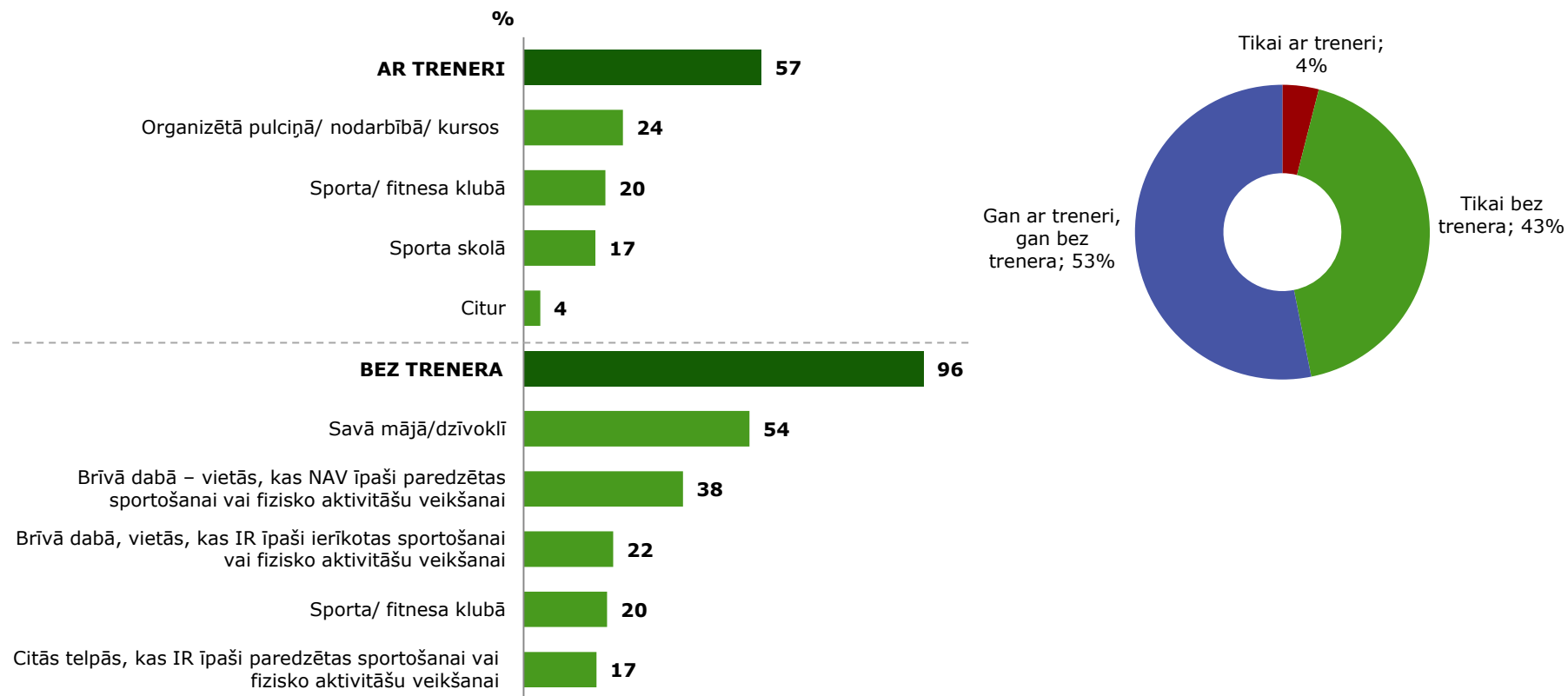
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

Bāze: Respondenti, kuri fiziskās aktivitātes brīvajā laikā veic reti vai nekad, n=134

Fizisko aktivitāšu veikšanas vietas

Vai Tu pēdējo 12 mēnešu laikā esi nodarbojies/-usies ar fiziskajām aktivitātēm brīvajā laikā īpaši organizētās nodarbībās/ treniņos/ kursos, kuras VADA TRENERIS vai sporta skolotājs?

Vai Tu pēdējo 12 mēnešu laikā esi nodarbojies/-usies ar fiziskajām aktivitātēm brīvajā laikā BEZ TRENERA vai sporta skolotāja?

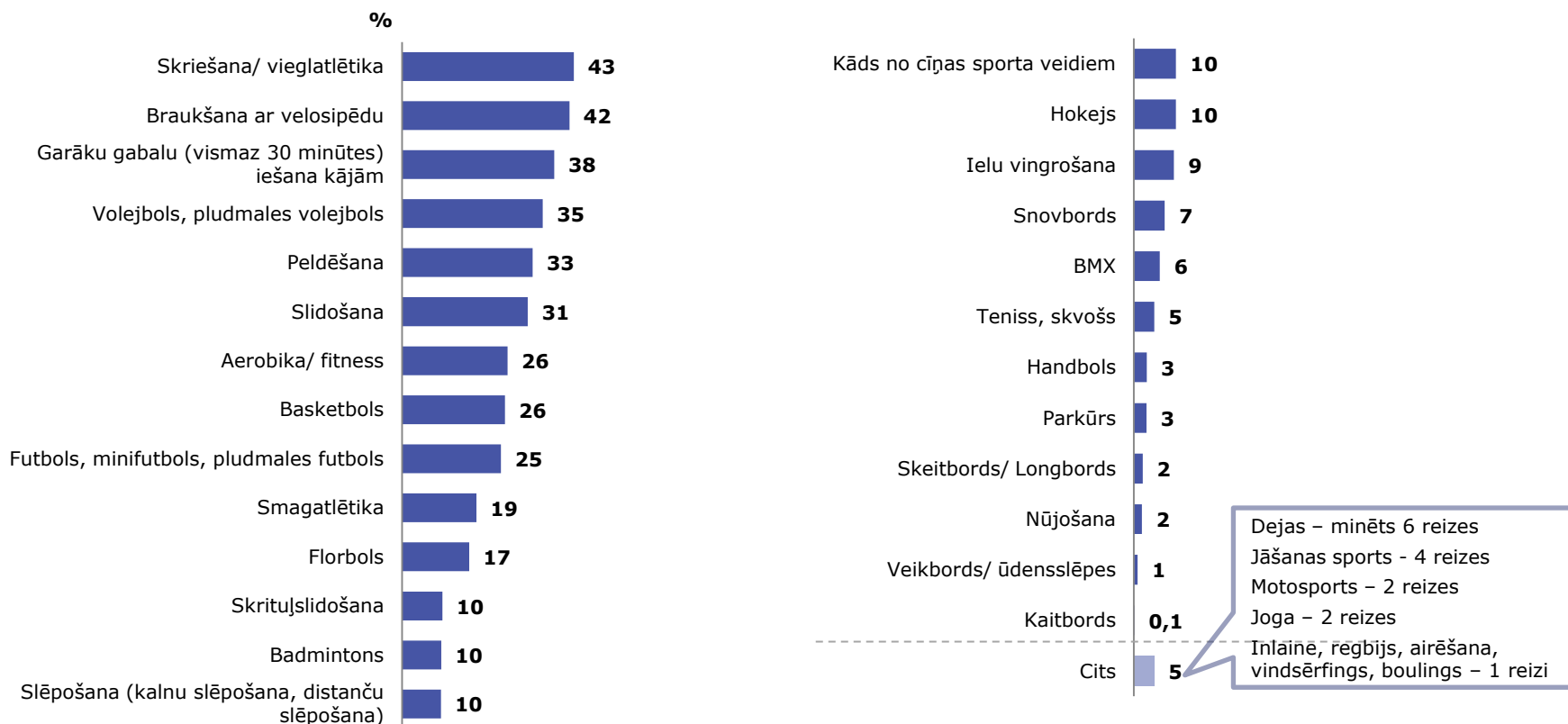

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

Bāze: Respondenti, kuri veic fiziskās aktivitātes brīvajā laikā un kuri atbildēja uz jautājumu, n=710

Fizisko aktivitāšu veidi, ar kuriem jaunieši nodarbojas

Ar kāda veida fiziskām aktivitātēm pēdējo 12 mēnešu laikā Tu esi nodarbojies/-usies brīvajā laikā?

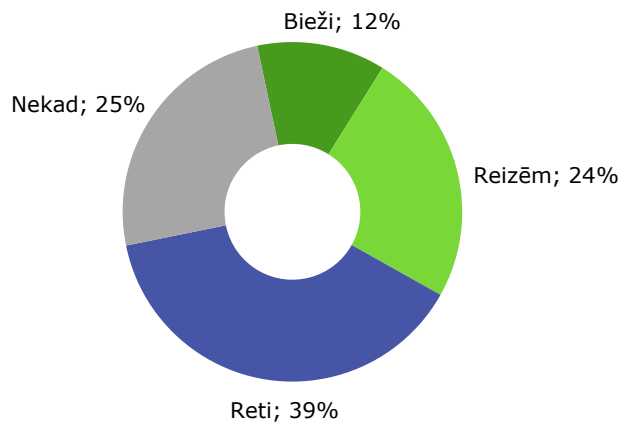

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

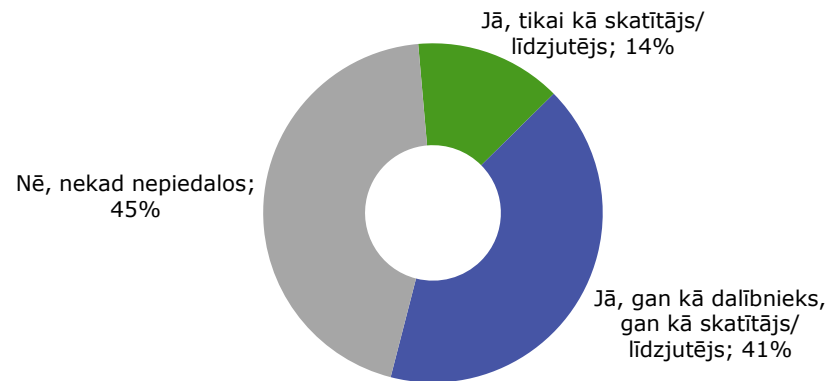
Bāze: Respondenti, kuri veic fiziskās aktivitātes brīvajā laikā, n=761

Aktīva brīvā laika pavadīšana

Cik bieži Tu aktīvi pavadi brīvo laiku kopā ar saviem ģimenes locekļiem?

Vai Tu piedalies savas vai citu pilsētu/ pašvaldību organizētajos sporta pasākumos?

Bāze: Visi respondenti, n=820

4

INFORMĀCIJA PAR SPORTOŠANAS IESPĒJĀM

Informētība par sportošanas vietām dzīvesvietā

Kādas sportošanai vai fizisko aktivitāšu veikšanai paredzētas, labiekārtotas vietas ir pieejamas Tavā dzīvesvietā (pilsētā/ pagastā)?

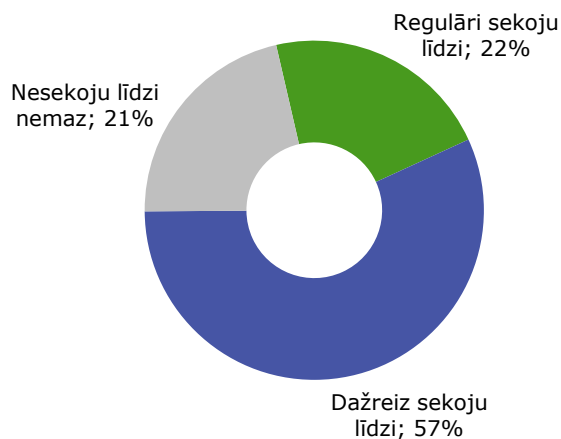

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

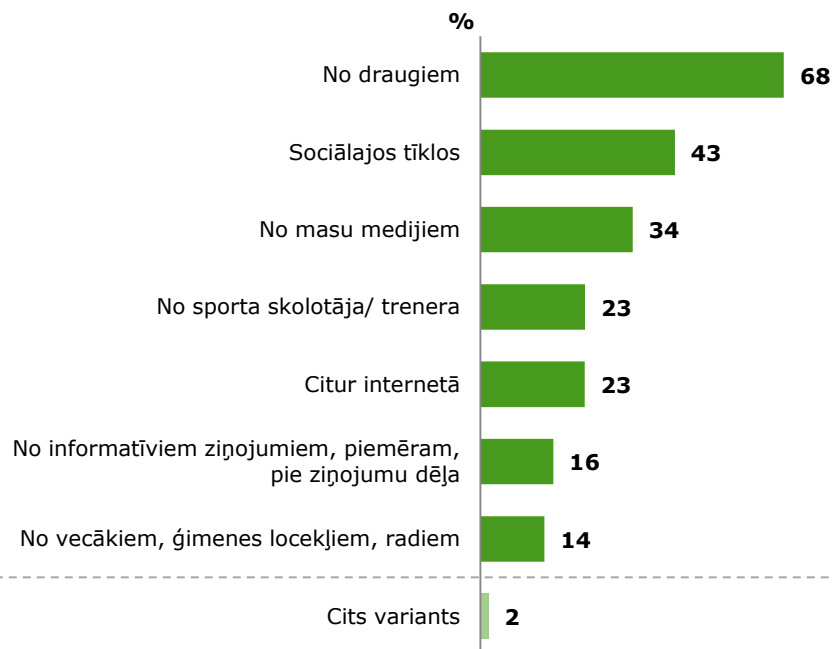
Bāze: Visi respondenti, n=820

Informācijas par sportošanas iespējām meklēšana/ saņemšana

Cik lielā mērā Tu seko līdzi informācijai par iespējām sportot vai nodarboties ar fiziskām aktivitātēm?

Kur/ no kā Tu visbiežāk saņem informāciju par iespējām sportot vai nodarboties ar fiziskām aktivitātēm?

Bāze: Visi respondenti, n=820

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)
Bāze: Visi respondenti, n=820

5

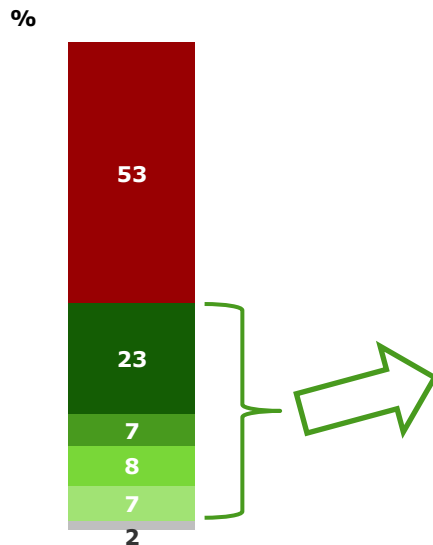
SKOLAS SPORTA STUNDU APMEKLĒJUMS UN VĒRTĒJUMS

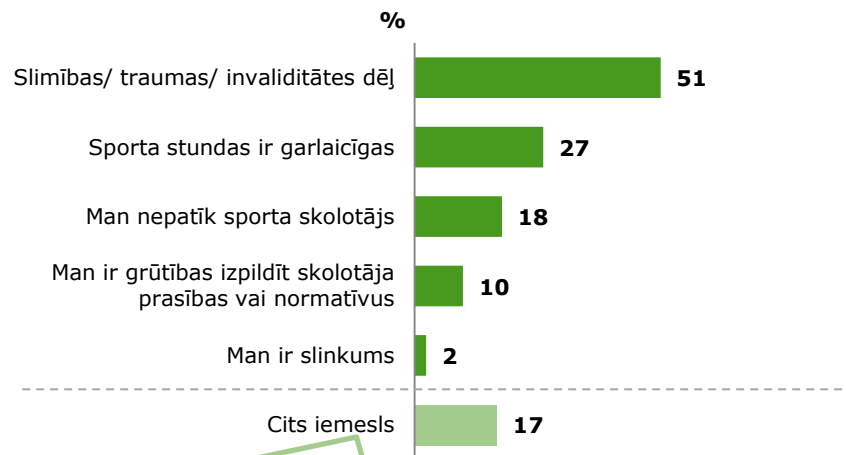
Skolas sporta stundu apmeklēšana

Domājot par obligātajām sporta stundām skolā šajā mācību gadā, kurš no atbilžu variantiem ir Tev visatbilstošākais?

- Esmu apmeklējis/-usi praktiski visas sporta stundas skolā
- Esmu apmeklējis/-usi lielāko daļu sporta stundu, bet ne visas
- Esmu apmeklējis/-usi aptuveni pusi sporta stundu
- Esmu apmeklējis/-usi mazāk nekā pusi sporta stundu
- Man ir atbrīvojums no visām sporta stundām
- Mācību iestādē nav obligātās sporta stundas

Kāpēc Tu neapmeklē/ mēdz neapmeklēt obligātās sporta stundas skolā?

Aizmirstu sporta tērpu - minēts 4 reizes
 Nav noskaņojuma/ negribu sportot ("Daudzas reizes nevēlos piedalīties garstāvokļa dēļ") - 3 reizes
 "Nebija, kur nomazgāties pēc sporta stundas"
 "Negribu pēc tam staigāt pa skolu sasvīdusi"
 "Sporta laikā pildu mājasdarbus"
 "Man patīk sportot manā veidā nevis piespiesta ar konkrētām citām lietām"
 "Apnīk, ka skolotāji klaigā un piespiež izpildīt vingrojumus, kuri man nepatīk"
 "Gribu mājās"
 "Man nepatīk tas, ko mums liek darīt. Nepatīk arī vērtēšanas sistēma - tas, ka visus vērtē vienādi, nevis pēc individuālajām spējām"
 "Līdz galam nav izveidota sporta stundas programma, jaunieši neredz mērķi mācīties basketbolu, futbolu u.c sporta veidus, ja tajā pašā laikā lielākā klases daļa ir ar muguras problēmām. Tajā vietā varētu sporta stundās mācīt par veselīgu dzīvesveidu, pilates vai aerobikas nodarbības."

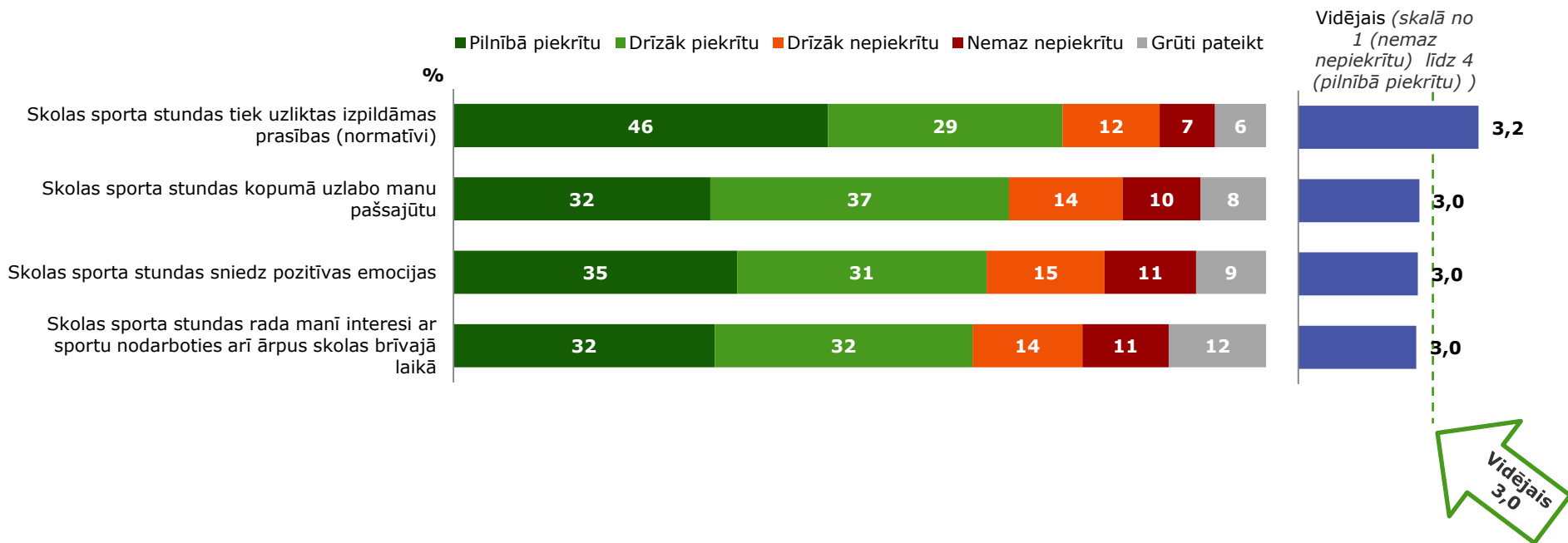
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100%)

Bāze: Respondenti, kuri mācās pamatskolā, vidusskolā, ģimnāzijā, arodskolā, arodvidusskolā vai tehnikumā, kuriem ir obligātās sporta stundas un kuri daļu no tām nav apmeklējuši, n=174

Bāze: Respondenti, kuri mācās pamatskolā, vidusskolā, ģimnāzijā, arodskolā, arodvidusskolā vai tehnikumā, n=380

Skolas sporta stundu novērtējums

Cik lielā mērā Tu piekrīti vai nepiekrīti sekojošajiem apgalvojumiem par sporta stundām skolā kopumā?

Bāze: Respondenti, kuri mācās pamatskolā, vidusskolā, ģimnāzijā, arodskolā, arodvidusskolā vai tehnikumā un kuriem ir obligātās sporta stundas, n=373

6

PĒTĪJUMA APRAKSTS

Pētījuma apraksts 1/2

Pētījuma mērķis: noskaidrot Latvijas jauniešu sportošanas paradumus

Mērķa grupa: Latvijas jaunieši vecumā no 13 līdz 25 gadiem

Aptaujas metode: Pētījums tika veikts kvantitatīvas aptaujas veidā. Intervijas ar respondentiem tika veiktas ar interneta starpniecību, izmantojot datorizētās tiešsaistes (CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*) aptaujas metodi. Aptaujas valoda - latviešu vai krievu

Ģeogrāfiskais pārklājums: visa Latvija

Generālais kopums: 343 090 Latvijas iedzīvotāji vecumā no 13 līdz 25 gadiem (*LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2013. gada 1. janvāri*)

Izlases lielums: 820 respondenti

Izlases metode: kombinētā kvotu izlase (izlase ir proporcionāla ģenerālajam kopumam pēc dzimuma, vecuma, tautības un reģiona)

Pētījuma veikšanas laiks: aptaujas dalībnieki anketu tiešsaistes režīmā aizpildīja laikā no 2014. gada 12. – 19. februārim

Kvalitātes kontrole: tika veikta visās pētījuma stadijās (programmas pārbaude, datu tīrīšana un kontrole)

Datu svēršanas procedūra:

Rezultāti pirms apstrādes papildus tika svērti pēc 4 parametriem: dzimuma, vecuma, reģiona un tautības atbilstoši oficiāli pieejamiem LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 2013. gada 1. janvāri.

Piemērojot datu svēršanas procedūras, tika koriģēts pētījuma izlases sadalījums, to pietuvinot Latvijas iedzīvotāju vecumā no 13 līdz 25 gadiem struktūrai. Šādas procedūras piemērošana koriģē izlases struktūras atbilstību reālajai situācijai.

Pētījuma apraksts 2/2

Sasniegtās izlases salīdzinājums ar iedzīvotāju statistiku:

	Respondentu īpatsvars izlasē (%) pēc svēršanas	Statistika* (%)
KOPĀ:	100,0	100,0
DZIMUMS		
Vīrietis	51,3	51,3
Sieviete	48,7	48,7
VECUMS		
13 - 15	15,9	15,9
16 - 18	18,1	18,1
19 - 21	25,1	25,1
22 - 25	40,9	40,9

* **Avots:** LR Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati uz 2013. gada 1. janvāri.

	Respondentu īpatsvars izlasē (%) pēc svēršanas	Statistika* (%)
KOPĀ:	100,0	100,0
TAUTĪBA		
Latvietis	68,2	68,2
Cita	31,8	31,8
REĢIONS		
Rīga	26,6	26,6
Pierīga	18,2	18,2
Vidzeme	11,9	11,9
Kurzeme	14,5	14,5
Zemgale	13,4	13,4
Latgale	15,4	15,4

Projekta izpildes grupa:

No Latvijas Tautas sporta asociācijas puses:

Projekta koordinēšana – Galina Gorbatenkova un Anete Treilība

No SIA TNS Latvia puses:

Projekta koordinēšana – Sanda Vecenane

Programmēšana – Gints Malzubris

Lauka darba koordinēšana (CAWI) – Santa Tolka, Līga Veinberga

Datu statistiskā apstrāde – Jānis Reinsons

Grafiku un tabulu veidošana – Jānis Reinsons, Elīna Sivohina

Rezultātu analīze – Sanda Vecenane, Natalja Kovaļova

7

IZLASES STRUKTŪRA

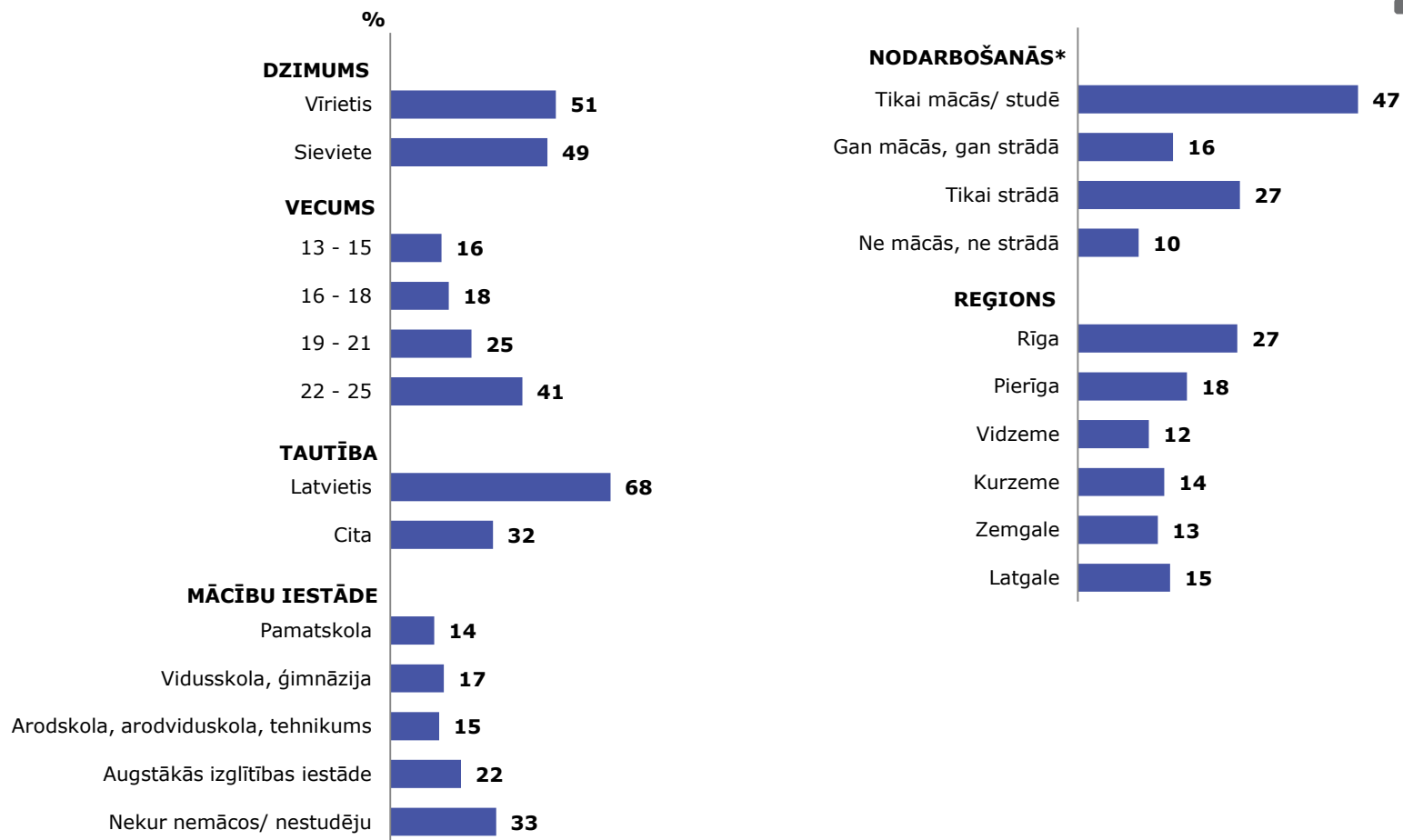

Latvijas jauniešu sportošanas paradumi

©TNS 2014

Izlases struktūra

Bāze: Visi respondenti, n=820

* Bāze: respondenti vecumā no 15 līdz 25 gadiem, n=712

Papildus informācija:

Sanda Vecenane

sanda.vecenane@tns.lv
+371 670 63 00

Natalja Kovaljova

natalja.kovalova@tns.lv
+371 670 63 00

TNS Latvija | Kronvalda bulvāris 3-2, Rīga | t: +371 67 09 63 00 | fax: +371 67 09 63 14 | www.tns.lv

Latvijas jauniešu sportošanas paradumi

©TNS 2014

